

λοι παραστίται σας. Τὸν παραστίτας αὐτούς, ἰδικούς μου καὶ ἰδικούς σας, εὐχαριστῶ, ἅπαξ ἔτι, θερμότητα. Ἐπεύχομαι δὲ καὶ εἰς αὐτούς, ὅπως καὶ εἰς σᾶς κ. Πρόεδρε, τύχην ἀγαθὴν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΛΟΥΡΟΥ

Ὅποιος ἐκλέγεται μέλος τῆς Ἀκαδημίας αἰσθάνεται βαθειὰ ἱκανοποίηση καὶ ὑπερηφάνεια ὅτι ἔφθασε στὸ ὑψηλότερο πνευματικὸ σκαλοπάτι πὺν προσφέρει ἡ πατρίδα του.

Αἰσθάνεται ὅμως καὶ δέος γιατί ἡ ἐκλογή του δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει μόνον βράβευση τοῦ ἔργου του, ἀλλὰ ἀνάληψη τῆς εὐθύνης γιὰ νέα ἐξόρμηση, ἑναρμονισμένη μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀκαδημίας.

Δὲν εἶναι περιστασιακὴ ἡ θέληση τοῦ νομοθέτη ὅτι ἡ Ἀκαδημία ἀποτελεῖ τὸ Ἀνώτατο Πνευματικὸ Ἰδρυμα τῆς Χώρας. Τοῦτο ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ θεσμοῦ. Ἀπὸ τὴν ἰδρυση δηλαδὴ τῆς *Alma mater* ὄλων τῶν Ἀκαδημιῶν, τῆς *Académie Française*, πὺν μὲ τὴ γλωσσικὴ ἐξέλιξη τῆς Γαλλίας ὀνομάζεται σήμερον *Académie Française*.

Προηγήθηκαν, βέβαια, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀρχαία Πλατωνικὴ Ἀκαδημία, πολλὰς ἄλλες κατὰ τὴν Ἀναγέννηση στήν Ἰταλία, τὴ Γερμανίαν καὶ τὴ Γαλλίαν. Ἀλλὰ ὅλες αὐτὲς μὲ τὸνς θρησκευτικὸν ἀγῶνα ἀτόνησαν σιγὰ σιγὰ, ἐμπρὸς στὸ κῦρος τῆς Ἀκαδημίας πὺν ἰδρυσε ὁ Καρδινάλιος *Richelieu* τὸ 1637 στὸ Παρίσι καὶ πὺν μιμήθηκαν ἀπὸ τότε λίγο πολὺ οἱ κατοπινὲς Ἀκαδημίαι τῆς Εὐρώπης, ὅπως καὶ ἡ δική μας.

Δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν ὁ Καρδινάλιος *Richelieu* εἶχε προβλέψει, ὅταν ἰδρυσε τὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία, πὺς θὰ γινόταν ἓνα εἶδος Πρυτανείου τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἓνας σύνδεσμος ἀνάμεσα στίς ἐποχὰς καὶ τὰ καθεστῶτα, ἓνα Ἰδρυμα πὺν οἱ ἐπαναστάσεις δὲν θὰ καταργοῦσαν ποτὲ καὶ πὺν γιὰ τοῦτο θὰ ἔσωζε τὴν ἔκφραση καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων, ὅταν καλλιιεργοῦσε τὸ σύστημα τῶν διαλόγων στοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου, δὲν συνειδητοποιοῦσε ὅτι ἰδρυε τὴν Πλατωνικὴ Φιλοσοφίαν.

Ὁ λαὸς φαντάζεται ἴσως ὅτι σ' αὐτὰ τὰ καλλιμάρμαρα κτίρια, σὰν τὸ δικό μας, μερικοὶ ἐκλεκτοὶ ἀσχολοῦνται μὲ μυστήρια! Οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πνεύματος τῶν Ἀκαδημιῶν σπάνια ἱκανοποιοῦν τὴν περιέργειαν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ θυμίσω τὸ περίφημο ἐπιτάφιο ἐπίγραμμα τοῦ *Piron*: «Ἐνθάδε κεῖται

ὁ Piron πὺν δὲν ὑπῆρξε ποτέ του τίποτα, οὔτε κἂν ᾽Ακαδημαϊκός»! Καὶ ἄς προσθέσουμε ἀκόμα τὸ ἀπροκάλυπτα ὑβριστικὸ μάλιστα συμπέρασμα τῶν Γάλλων ἀδελφῶν Goncourt, ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν κάποιον ἀσήμαντον συγγραφέα καὶ τὴν ἀπόρριψη τοῦ Θεόφιλου Gauthier «ἡ Γαλλικὴ ᾽Ακαδημία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἡλίθιους ἢ ἀπὸ κακοήθεις»! Γιὰ τοῦτο καὶ οἱ Goncourt ἴδρυσαν δική τους ᾽Ακαδημία.

Ἄς ἀκουσθεῖ ὅμως καὶ ἡ ἀντίθετη γνώμη τοῦ Paul Bourget πὺν μὲ ἀρκετὴ ὑπερβολὴ χαρακτηρίσει τὴ Γαλλικὴ ᾽Ακαδημία σὰν μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ, μαζὶ μὲ τὸ Βατικανὸ καὶ τὴ Βουλὴ τῶν Λόρδων!

Ὅπωςδήποτε πολλοί, ἂν ὅχι οἱ περισσότεροι ἀπὸ ὅσους ἐπιτίθενται κατὰ καιροὺς ἐναντίον τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ᾽Ακαδημίας, εἶναι οἱ ἴδιοι πὺν ἐπιζητοῦν ἢ ἐπιζητήσαν νὰ γίνουν ᾽Ακαδημαϊκοί. Ὁ Jean Cocteau, γνωστὸς ἀντικομφορμιστῆς καὶ παραδοξολόγος, εἶπε πρὶν γίνει ᾽Ακαδημαϊκός πὺς ὕστερα ἀπὸ ὅλες τὶς ἐξευτελιστικὰς προϋποθέσεις τῆς εἰσόδου, θὰ αἰσθανόταν πολὺ πιὸ ἐλεύθερος μέσα στὸ κατεστημένο περιβάλλον τῆς ᾽Ακαδημίας.

Ἀλλὰ γιατί νὰ περιορισθοῦμε στὸ γαλατικὸ πνεῦμα. Μήπως καὶ ἡ δική μας ᾽Ακαδημία δὲν δέχεται ἀδιάκοπα βέλη, ἴσως ἐπειδὴ μερικὰ σπουδαῖα πνευματικὰ κεφάλαια τοῦ τόπου ἔμειναν, δυστυχῶς, ἀπ' ἔξω; Ἡ ὀργὴ καὶ τῆς ἀπογοητεύσεως ἢ πικρὴ γεύση ὁδηγοῦν σὲ δυσμενεῖς κριτικὰς ὑπερβολὰς, πὺν θὰ μπορούσαν ἴσως ν' ἀποφεύγονται, ἂν τὸ ἀντικειμενικὸ πνεῦμα κατόρθωνε νὰ βρεῖ τὶς ἐξηγήσεις. Θὰ ἔβλεπε τότε ὁ αὐστηρὸς ἐπικριτὴς ὅτι στὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἐκλογικῆς διαδικασίας πολλοὶ παράγοντες καὶ εὐθύνες συμπορεύονται, ἀπ' ὅπου δὲν λείπει οὔτε ἡ εὐσυνειδησία, οὔτε ἡ αὐστηρότητα καὶ ἀντικειμενικότητα οὔτε ὁ συναισθηματισμὸς καὶ ἡ τύχη, πὺν μὲ τὶς ιδιοτροπίες τους ἐπηρεάζουν τὴν ἱστορίαν. Θὰ ἔβλεπε ἐπίσης ὅτι ὀγκώνεται καθημερινὰ τὸ συλλογικὸ ἔργο τῆς ᾽Ακαδημίας μὲ σημαντικὰς ἐρευνητικὰς ἀνακοινώσεις καὶ δημοσιεύσεις. Ὅμως, ὑπάρχουν βέβαια καὶ νομικὰ ἐμπόδια πὺν πρέπει νὰ παραμερισθοῦν, ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ ἐκλογὴ ᾽Ακαδημαϊκῶν καὶ τὸ ἔργο τῆς ᾽Ακαδημίας νὰ προχωρεῖ χωρὶς τροχοπέδες· ὅσοι πρόσφατοι ᾽Ακαδημαϊκοὶ κατορθώνουν νὰ ὑπερνηκίσουν τὶς δυσκολίες τῆς ἐκλογῆς ὕμνου τὴν σημασίαν τῆς ᾽Ακαδημίας, ὅπως ὁ Bourget πὺν μνημόνευσα παραπάνω. Ὅσοι δηλαδὴ σκέπτονται πρακτικὰ δὲν κατέχονται ἀπὸ κάποια ἀλαζονείαν ἐμπρὸς σὲ τὶς ἀκαδημαϊκὰς ἐπισκέψεις καὶ τὶς κριτικὰς ἐπιτροπὰς, καὶ δὲν θυσιάζουν σὲ ἐμπόδια πὺν εὐκόλως ξεχνιοῦνται, ὅταν ὑπερηφανηθοῦν, τὴν εἰσοδὸν τους στὴν ᾽Ακαδημία.

Ἡ ἀντίληψη τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς πὺν ἔχει ἀποδοθεῖ στὴν ἀποστολὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς ᾽Ακαδημίας εἶναι, τοῦλάχιστον δεοντολογικὰ, τὸ σταθερὸ καὶ ἀμετάβλητο στοιχεῖο τῆς οὐσίας τῶν ᾽Ακαδημιῶν καὶ τῆς δικῆς μας μέχρι σήμερα. Γιὰ τοῦτο ὁ ᾽Ακαδημαϊκός εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συνεχίζει σὰν μέλος τῆς «Κυβερνήσεως

τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν», ὅπως ὀνόμασε τὴν Ἀκαδημία ὁ Richelieu, καὶ «θεράπων τῆς ἀρετῆς» τὸ ἔργο πὺν τὸν ἀνέδειξε καί, ἀκόμα περισσότερο, νὰ προσφέρει τὴ συμβολή του σὲ μιὰ «Κυβέρνηση» πὺν ἱκανοποιεῖ μόνον μὲ τὴν ποιότητα καὶ τὴ στάθμη τῶν πνευματικῶν δημιουργημάτων της καὶ μὲ τὸ σεβασμὸ τῆς ἀρετῆς.

Τὸ δέος, πὺν προκύπτει ἀπὸ τὴ συνείδηση τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, τὸ αἰσθάνεται ἀκόμα βαθύτερα, ὅποιος ἀναλαμβάνει τὴν Προεδρία τῆς Ἀκαδημίας. Οἱ εὐθύνες καὶ οἱ ὑποχρεώσεις γίνονται τώρα αἰσθητότερες καὶ βαρύτερες, ὅταν μάλιστα παραλαμβάνεται ἡ Προεδρία ἀπὸ τὰ στιβαρὰ χέρια τοῦ φίλου κ. Π. Ζέπον, πὺν ἄνθεξε νὰ εἶναι συγχρόνως Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Πρόεδρος αὐτῆς τῆς «Κυβερνήσεως τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν».

Ὅσο γιὰ τὸ σημερινὸ Πρόεδρο, τὸ δέος πὺν ἀνέφερα καὶ ἡ εὐθύνη δημιουργοῦν ἀκόμα μεγαλύτερες ὑποχρεώσεις ἐν ὄψει τοῦ ἑορτασμοῦ κατὰ τὸ 1976 τῶν 50 χρόνων τῆς Ἀκαδημίας μας, πὺν ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερες προσπάθειες καὶ φροντίδες.

Οἱ τελευταῖοι καιροὶ πὺν ταλαιπωροῦν τὸ Ἔθνος μας καὶ τὸ λαὸ μας, ἐπιβάλλουν ἐπίσης, μὲ περισσότερο ἴσως ζῆλο ἀπὸ ἄλλοτε, τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἀκαδημίας, ὅπως τὴν ὅρισε ὁ ἰδρυτικὸς της Νόμος. Δὲν εἶναι γιὰ τοῦτο ἄσκοπο νὰ ὑπενθυμίσουμε τὶς ἀφειτηρίες.

Ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεση τοῦ Ἰδρυτικοῦ Νόμου θέλει τὴν Ἀκαδημία μας σοφὸ σύμβουλο τοῦ νομοθέτη, «φωτεινὴ λαμπάδα τῆς συνειδήσεως τοῦ δικαστοῦ, πηδάλιο τοῦ Κυβερνήτη, ὁδηγὸ τοῦ Δημῶσιον λειτουργοῦ», δηλαδὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ θεμέλιο τοῦ Κράτους.

Παράλληλα μὲ τὴ συνέχιση τῆς ἔρευνας, ὅπου ἔχει ἀφιερώσει τὴ ζωὴ του ὁ Ἀκαδημαϊκός, ἔχει λοιπὸν καθῆκον ὕψιστο νὰ συμβάλλει σὰν μέλος συνεργατικὸ στὴν ἐκπλήρωση τοῦ σκοποῦ τῆς Ἀκαδημίας. Μὲ ἄλλες λέξεις, ἡ Ἀκαδημία ἐμφανίζεται στὴν ἐκτίμηση τοῦ προορισμοῦ της «συλλογικὰ» καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ ἀπόδοση τῶν μελῶν της. Λέγεται καὶ ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ περιωπὴ τῆς Ἀκαδημίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν μελῶν της. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὰ ἔργα τῶν μελῶν της τιμοῦν τὴν Ἀκαδημία, πὺν ὑπερφηανεύεται γιὰ κάθε ἀναγνώριση καὶ διάκριση. Ὅμως ἡ Ἀκαδημία ἀποτελεῖ συλλογικὸ ὄργανο, πὺν δὲν μπορεῖ, παρὰ νὰ ἐκδηλώνει ὁμαδικὰ τὴ δράση του. Τὴ σημασία τῆς «Ἀκαδημαϊκῆς σφραγίδας» ἀποδεικνύουν οἱ τοποθετήσεις Ἀκαδημαϊκῶν σὲ ὑπουργικὸς θώκους καὶ σὲ φορεῖς τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν μεγάλων συγχρόνων ἐθνικῶν προβλημάτων, τὸ ἐκπαιδευτικὸ, τὸ πολιτιστικὸ, τὸ ἐνεργειακὸ καὶ τὸ οἰκονομικὸ. Καὶ ἡ σημασία αὐτὴ θὰ ἐνισχυθεῖ ἀκόμα περισσότερο, ὅταν ἀναζητηθοῦν

οἱ κορυφαῖοι πνευματικοὶ ἄνθρωποι τοῦ τόπου μας, ὅσοι βρίσκονται ἀκόμα ἔξω ἀπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴ οἰκογένεια, καὶ συμπεριληφθοῦν στοὺς κόλπους τῆς, τιμώντας ἔτσι καὶ αὐτοὺς καὶ τὴν ἴδια. "Ὡστε νὰ μὴ δημιουργεῖται ἀνάγκη ἀπολογίας, ὅπως συνέβη στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία, ὅταν οὔτε ὁ Ντεκάροτ, οὔτε ὁ Πασκάλ, οὔτε ὁ Μολλιέρος ἔγιναν ποτὲ Ἀκαδημαῖκοι! Καθῆκον τῆς Ἀκαδημίας εἶναι νὰ μὴν ἀφήνει νὰ τῆς διαφεύγει ἄνθρωπος μὲ ἀνώτερη ἐπίδοση, πρᾶγμα ποὺ κρίνει τὴν Ἀκαδημία ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας.

Γιὰ τοῦτο σκόπιμο εἶναι νὰ ὑπενθυμίσω ἐδῶ τὰ κύρια σημεῖα τοῦ Ἰδρυτικοῦ Νόμου τῆς Ἀκαδημίας τοῦ 1926 :

«Ἰδρύεται ἐν Ἀθήναις Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀκαδημία Ἀθηνῶν», ἔχουσα σκοπὸν :

α) Τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ καθόλου τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῆς συνεργασίας τῶν ἐπιφανεστάτων Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, λογογράφων καὶ καλλιτεχνῶν καὶ τῆς μετὰ τῶν ξένων Ἀκαδημιῶν καὶ ἄλλων ὑπερόχων ἐπιστημόνων, λογίων καὶ καλλιτεχνῶν ἐπικοινωνίας

β) Τὴν ἔρευναν τῶν στοιχείων καὶ τῶν προϊόντων τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ καθόλου τὴν μελέτην τῆς φύσεως τῆς Χώρας, τὴν ἐπιστημονικὴν ὑποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς Γεωργίας, τῆς Βιομηχανίας, τῆς Ναυτιλίας καὶ τῶν λοιπῶν πλουτοπαραγωγικῶν κλάδων καὶ δυνάμεων τοῦ τόπου καὶ ἐν γένει τὴν προαγωγὴν τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, καὶ

γ) Τὴν διὰ γνωμοδοτήσεων, προτάσεων, ἀποφάσεων καὶ κρίσεων διαφώτισιν καὶ καθοδήγησιν εἰς τὰ σχετικὰ ἔργα αὐτῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν καὶ ἐν γένει τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου.

Ὁ σκοπὸς τῆς Ἀκαδημίας ἐπιτυγχάνεται δι' ἀνακοινώσεων, συζητήσεων, ὁμιλιῶν καὶ δημοσιευμάτων, διὰ τῆς ιδρύσεως Ἐργαστηρίων ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ἐν γένει διὰ τῆς ὁργανώσεως, ἐνθαρρύνσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς γεωργικῆς, βιομηχανικῆς καὶ καθόλου τῆς καθαρᾶς καὶ τῆς ἐφηρμοσμένης ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, διὰ τῆς ἐκτελέσεως, προσκλήσεως ἢ ἐνθαρρύνσεως ἐρευνῶν, ἀνασκαφῶν, μελετῶν καὶ ἄλλων ἔργων, διὰ προκηρύξεως διαγωνισμῶν καὶ ἀπονομῆς ἀριστείων, χρηματικῶν ἐπάθλων, ὑποτροφιῶν ἢ ἄλλων ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν βραβείων καὶ ἀμοιβῶν διὰ συνεδρίων, ἀποστολῶν καὶ παντὸς ἄλλου καταλλήλου πρὸς τοῦτο μέσου ὑπ' αὐτῆς ἀποφασισομένου».

Γιὰ νὰ πετύχει τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας, διαθέτει λοιπὸν τὰ ἀναπόσπαστα τμήματά της, ὅπως καὶ ἄλλες μεγάλες Ἀκαδημίαι, καὶ προβλεπόμενα ἀπὸ τὸν

Νόμο, Κέντρα Έρευνητικά, πού ως τώρα είναι ένέα, και μπορεῖ νά ἰδρυθοῦν καὶ ἄλλα.

Στὰ Κέντρα αὐτὰ ὑπηρετοῦν ἐρευνητὲς ἐπιστήμονες, πού πολλοὶ ἔχουν ἀποκτήσει ὄνομα διεθνές. Γιὰ νὰ γίνει ὅμως ἡ λειτουργία τῶν Κέντρων αὐτῶν εὐρωθυμότερη καὶ ἀποδοτικότερη, ὥστε νὰ ἀποτελέσουν ἔτσι οὐσιαστικούς παράγοντες στὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας, πρέπει νὰ λυθοῦν μερικὰ γενικὰ καὶ εἰδικὰ γιὰ κάθε Κέντρο προβλήματα καί, κυρίως σχετικὰ μὲ τὴ δίκαιη μεταχείριση τῶν ὑπηρετούντων ἀπὸ τὸ Νόμο.

Δὲν εἶναι ροητό, δηλαδή, ἐπιστήμονες μὲ διδακτορικὰ πτυχία, σπουδὲς καὶ σὲ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια, σειρὲς δημοσιευμάτων καὶ κάποιο κῶρος στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον, νὰ ὑφίστανται τὴν ἴδια μεταχείριση ἢ καὶ κατώτερη μὲ συναδέλφους τους, πού ἐνῶ δὲν διαθέτουν τὰ ἴδια προσόντα, φέρουν τὸν ἴδιο διοικητικὸ βαθμό.

Λέγεται συνήθως ὅτι τὰ ἐπιστημονικὰ Κέντρα τῆς Ἀκαδημίας ἀποτελοῦν φυτώρια, ἀπ' ὅπου τροφοδοτοῦνται οἱ καθηγητικὲς ἑδρες τῶν Πανεπιστημίων. Τοῦτο ὅμως νομίζω ὅτι, ἂν τιμᾷ τὴν Ἀκαδημία, ὀδηγεῖ ὡστόσο καὶ σὲ ζημίαι της, γιὰτὶ ἔτσι τὴν ἀπογυμνώνει ἀπὸ τὰ καλύτερα στελέχη της.

Ἄν λυθοῦν μερικὰ βασικὰ καὶ φλέγοντα προβλήματα τῆς ἱεραρχίας τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, τότε οἱ συντάκτες τῆς Ἀκαδημίας δὲν θὰ ὑποκύπτουν στὸν πειρασμὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς καθηγητοποιήσεως, ὅποτε ἡ Ἀκαδημία μας θὰ ἐξασφαλίσει τὴ λειτουργία ἐρευνητικῶν Κέντρων ὑψηλῆς στάθμης μὲ πρωτοπόρους ἐρευνητὲς, πού θὰ καλύψουν τὸ σχετικὸ κενὸ τῆς χώρας μας στὴν καθαρὴ ἔρευνα, ὅπως διεξάγεται σήμερα σὲ ὑψηλὰ ἐπίπεδα.

Γιὰτὶ παρ' ὅλη τὴν κολοσσιαία προσπάθεια τῆς ἐπιστήμης γιὰ τὴν κατανόηση τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐκδηλώσεων τῆς φύσεως, ὑπάρχουν ἄπειρα ἀκόμα προβλήματα πού παραμένουν στὸ σκοτάδι.

Ἄν περιορισθοῦμε στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες καὶ εἰδικότερα στὴ βιολογία, πού μοῦ εἶναι περισσότερο προσιτή, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἡ ἀκάθεκτη ἐλεύθερη ἔρευνα, ὑπερσκελίζει συχνὰ ἀφετηριακὲς ἀδυναμίες γνώσεως καὶ ἐκτείνεται στὴν εὐκολώτερη ἐπίλυση πρακτικῶν ἢ ὑλικῶν προβλημάτων, παραμερίζοντας ἔτσι τὴ δυσκολώτερη ἐξήγηση τῆς αἰτίας τοῦ φαινομένου. Ἔτσι δημιουργοῦνται δογματικὲς καὶ αἰτιοκρατικὲς προϋποθέσεις, πού ἂν δὲν ἐμποδίζουν τὴ λεπτομερειακὴ διαχείριση, δὲν διευκρινίζουν ὡστόσο τὸ *primum movens*. Ὁ μεγάλος φυσικὸς φιλόσοφος, κάτοχος τοῦ βραβείου Νόμπελ, πού ὑποστήριξε τὴν ἀρχὴ τῆς ἀβεβαιότητας, ὁ *Werner Heizenberg*, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς 500ῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ Κοπέρνικου, ἔθιξε τὸ θέμα τῆς ἐπιδράσεως τῆς «παραδόσεως ἀπάνω

στην ἐπιστήμη» σὲ ἓνα συμπόσιο, ὁργανωμένο ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὸ Smithsonian Ἰδρυμα. Ἡ παράδοση καὶ ἡ κληρονομία, ἐνῶ εἶναι ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς πρακτικῆς γνώσεως, δὲν πρέπει νὰ στενεύουν τὰ ἐρευνητικὰ ἐρωτήματα, ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπαγκιστρῶνται ἀπ' αὐτὲς οἱ βασικὲς ἀντιλήψεις. «*What is really needed is a change of fundamental concepts*» ἰσχυρίζεται ὁ Heizenberg. Λεῖπει δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐρευνητικὴν περιέργεια τὸ μεταφυσικὸ ἐρώτημα ποὺ ἀποτελεῖ ἐν τούτοις τὸν πυρῆνα τοῦ προβλήματος. Παρ' ὅλα τὰ ἐντυπωσιακὰ καὶ προφητικὰ ἐρευνητικὰ ἀποτελέσματα χρειάζεται δηλαδὴ ν' ἀσχοληθεῖ ἡ ἐπιστήμη περισσότερο μὲ τὰ βασικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀγγίζουν τὴ μεταφυσικὴ σκέψη. Ἐκεῖ θὰ φανεῖ ἡ πραγματικὴ ἀξία τῆς ἀνθρώπινης διανοήσεως.

Ὁ μοριακὸς βιολόγος André Lwoff, κάτοχος τοῦ βραβείου Νόμπελ 1965 μαζὶ μὲ τοὺς Jacob καὶ Monod, διερωτᾶται ἂν γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν εἰδικῆς συνθέσεως προβλημάτων τῆς βιολογίας δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθοῦν εἰδικοί νόμοι καὶ αὐτόνομες ἀρχές, ἀνεξάρτητες ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους, καὶ καταλήγει μὲ κάποια ἐπιφύλαξη στὸ συμπέρασμα ὅτι ἔχει δυστυχῶς ἐπικρατήσῃ ἡ Καρτεσιανὴ αἰτιοκρατία. Ὁ Descartes διείδε τὴ σχέση ὅλων τῶν κλίδων τῆς ἐπιστήμης ἀναμεταξύ τους, ὅπως καὶ τὴ μαθηματικὴ συμφωνία ὅλων τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ὁ τελικὸς ὅμως στόχος δὲν εἶναι μόνο ἡ κατάκτηση τῆς γνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίγνωση τῆς σημασίας της. Τέτοια θέματα δὲν ἀπασχολοῦν ἀρκετὰ τοὺς μαραθωνοδρόμους τῆς περιέργειας, πού, χωρὶς νὰ ἔχουν ἱκανοποιήσει τὸ βασικὸ ἐρώτημα, προχωροῦν μὲ καλπατμὸ πρὸς τὴν πρακτικὴ ἢ ὕλική λεπτομέρεια. Τὸ δόγμα μετατίθεται ἀπὸ σύγγραμμα σὲ σύγγραμμα χωρὶς ἡ ἔρευνα νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴ ρίζα του. Καὶ ἐνῶ νομίζουμε ὅτι προάγεται ἡ γνώση, χωλαίνει σημαντικά.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ φιλοδοξεῖ συμμετοχὴ σὲ τέτοιου ὕψους ἐπιπέδου ἔρευνες. Ἀντίθετα ὅμως πολλὲς φορὲς δυστυχῶς ἀντιμετωπίζει ἀνυπέρβλητες καὶ ἀπογοητευτικὲς δυσκολίες. Στὶς ὑπηρεσίες της χρειάζονται δηλαδὴ βελτιώσεις καὶ ἐπιβάλλεται νὰ προσληφθοῦν, ὅπως εἶπα, καὶ ἄλλοι, ὅχι ἀρκετοὶ σήμερα ἐπιστήμονες πολλῶν κατηγοριῶν. Γιατὶ ἀπὸ τὸ ὁμαδικὸ ἔργο ἐξαρτᾶται οὐσιαστικὰ ἡ ὑπόσταση τῆς Ἀκαδημίας ὡς τοῦ Ἀνώτατου Πνευματικοῦ Ἰδρυματος τῆς Χώρας.

Σημαντικὸς ἐπίσης παράγων στὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας εἶναι καὶ οἱ Διοικητικὲς Ὑπηρεσίες. Χωρὶς τὴν εὐρυθυμία μὲ ἔξυπνες πρωτοβουλίες καὶ τὴν ἀπὸ κάθε πλευρὰ ἀφογὴ λειτουργία τῶν Διοικητικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀκαδημίας καὶ πρὸ συγκεκριμένα τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας, τοῦ Γραφείου τῶν Δημοσιευμάτων, τῆς Γραμματείας καὶ τῆς Βιβλιοθήκης, τὸ ἔργο τῆς Ἀκαδημίας παρα-

κωλύεται σημαντικά. Καὶ αὐτῶν τῶν ὑπαλλήλων ἡ αὐξησις τῆς πενιχρῆς σήμερα μισθοδοσίας ἢ τοῦλάχιστον ἡ ἔνταξή τους στήν κατηγορίαν τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων τῶν Ἀνώτατων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, εἶναι δίκαιη καὶ ἐπιτακτική.

Πρὸς τὶς κατευθύνσεις ποὺ ἀνέφερα παραπάνω, δηλαδὴ στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας ὡς συλλογικοῦ ὀργάνου στὰ μεγάλα προβλήματα τῆς Χώρας μας καὶ τοῦ κόσμου, στὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζουν ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, καὶ ἡ διοίκηση, θὰ προσπαθῇ νὰ ἀφιερῶσω κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς θητείας μου, ὅλες μου τὶς δυνάμεις. Ἐπικαλοῦμαι γι' αὐτὸ ὅλων τῶν παραγόντων, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀκαδημίας, τὴ συμπαράστασιν. Γιατὶ προβλήματα ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πού, ἐνῶ εἶναι ἀπλά, καταντοῦν ἄλντα, ὅπως ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν 50χρονη ὑποχρεωτικὴ φιλοξενία ξένης πρὸς τὴν Ἀκαδημία Κρατικῆς Ὑπηρεσίας, ποὺ κατέχει μέσα στὸ μέγαρό της χώρους ἀπαραίτητους γιὰ τὴ λειτουργία της.

Ἀλλὰ ὅπως ἐπανειλημμένα τόνισε στὴ Βουλὴ ὁ Πρωθυπουργὸς Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς : «Πολλὰ ἀπὸ ὅσα λέγονται δὲν γίνονται, ἐνῶ πολλὰ ἀπὸ ὅσα γίνονται δὲν λέγονται».

Καὶ ἔχει βέβαια ἀπόλυτο δίκιο.